

Kirjallinen lausunto: VNS 7/2022 vp Valtioneuvoston selonteko maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, SBB, kiittää mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen asiantuntijalausunto.

Tuemme tavoitetta hiilineutraalista Suomesta vuoteen 2035 mennessä. Kannatamme uusia ilmastotavoitteita maataloudelle ja maankäyttösektorille. Maankäyttösektorilla on tavoitteen saavuttamisessa tärkeä rooli, ja on hyvä, että sen rooli selkeytyy ja jämäköityy. Nielujen kehittymistä ja toimien vaikuttavuutta on määrä arvioida osana ilmastolain vuosittaista raportointia, mikä edelleen jämäköittää tekemistä. Hyvä, että maankäytön toimenpiteet on otettu kiinteämmäksi osaksi muuta ilmastotyötä.

On hyvä, että suunnitelma taustatieto-osioon on koottu kaikki maankäyttösektorin osa-alueet sekä kerrottu tarkasti, miten vastuu päästöistä jakautuu pk- ja taakanjakosektoreiden välillä. Tämä tekee monimutkaisesti ilmastopolitiikkakokonaisuudesta helpommin hahmotettavan. Erityisten vaikea kokonaisuus on maankäyttösektori. Maankäyttösektorin päästöihin liittyy paljon epävarmuutta. Tämä on viestinnällisesti järkevää. Edelleen on tarvetta pyrkiä selventämään kansallisten ilmastotoimien kokonaisuutta.

Kaikkien toimien osalta ei ole annettu päästövähennysvaikutusten arviontia. Tämä vaikeuttaa eri toimenpiteiden tehokkuuden arviointia. On tärkeää, että vaikutusten arviointiin tarvittavaa tietoa kartutetaan jatkossa, mikä tekee seurannasta tehokkaampaa ja luotettavampaa.

Nurmet (toimenpiteet 7.4.1.1 sekä 7.4.3)

Kannatamme kaikkia toimia, jotka lisäävät turvemaiden nurmipeitteisyyttä. Nurmen vaikutus on positiivinen paitsi ilmastopäästöjen vähentämisen näkökulmasta, myös luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen näkökulmasta. Nurmi on monivuotinen kasvi, mikä mahdollistaa viljelysmaan tehokkaamman hiilensidonnin, parantaa maan kasvukuntoa ja elinvoimaisuutta. Nurmea koskevat toimenpiteet voivat joissain määrin myös edistää kotimaisen biokaasun tuotantoa. Biokaasukäsittely mahdollistaa myös ravinteiden hallitun ja tehokkaamman kierrättämisen, kun laitos suunnitellaan, rakennetaan ja operoidaan tarkoituksenmukaisesti.

Nurmea koskevien toimenpiteiden päästövähennysvaikutukset on kerrottu suunnitelmassa. Ne osoittavat, että nurmea koskevat toimenpiteet vähentävät suhteellisen tehokkaasti päästöjä verrattuna muihin toimenpiteisiin, joiden osalta suunnitelmassa on annettu päästövähennysvaikutukset.

Metsäkadon ehkäisy (toimenpiteet 7.2.)

Suunnitelmassa kerrotaan, että tutkimusten mukaan merkittävimmät, nopeimmat ja suhteellisesti pienen toteutuspinna-alan vaativat päästövähennykset saataisiin muuttamalla turvepeltojen viljelykäytäntöjä sekä hillitsemällä metsäkatoa. Tilastokeskuksen mukaan metsäkato on aiheutunut vuosina 2013–2019 vuosittain noin 3,7 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin päästöt, joka on suuruusluokaltaan noin 6 prosenttia Suomen kokonaispäästöistä. Kokonaisuudessaan pellonraivauksen päästöt ovat noin kolminkertaiset rakennetuksi maaksi raivaamiseen nähden, vaikka pellonraivauksen kumulatiivinen pinta-ala on vain noin puolet. Kuten MISU:ssa todetaan, niin pellonraivaukseen ajaa maatalouden rakennemuutos, jossa tilakoon kasvattaminen lisää toiminnan kannattavuutta.

Suunnitelmassa ei ole esitetty toimenpidettä ravinteiden kierrätyksen edistämiseen/lannan prosessointiin kuljetuskelpoisiksi ravinnetuotteiksi, vaikka tällä voitaisiin ehkäistä pellonraivauksen aiheuttamaa metsäkatoa. Suunnitelman toimenpiteessä 7.10. viitataan kyllä CAP:n kiertotalouden edistäminen toimenpiteeseen, mutta se ei suoraan edistä lantaperäisten ravinteiden prosessointia kuljetuskelpoisiksi ravinnetuotteiksi. **Esitämme täten, että tältä osin suunnitelmaa täydennetään. Nyt suunnitelma tarjoaa lähinnä keppiä metsäkadon ehkäisemiksi. Ravinnekiertokorvaus (tai ravinteiden kiertoon perustuva biokaasun tuotantotuki kuten on mainittu KAISU:ssa sivulla 113), jota MMM parhaillaan valmistele hallitusohjelmakirjauksen pohjalta, voitaisiin käyttää porkkanana lannan kuljettamiseen pois ravinnetaseeltaan ylijäämäisiltä alueilta. Ravinnekiertokorvaus mahdollistaa tämän teknisesti, mutta se tarvitsee riittävät vuosittaiset määrärahat, jotta sillä on haluttu ohjausvaikutus.**

Hiiliviljely (toimenpide 7.7.)

Hiiliviljelyn osalta suunnitelmassa ei ole kerrottu päästövähennysvaikutuksia, koska niitä ei ole vielä saatavilla. Tämä on ymmärrettävää, koska kyseessä on uusi asia myös tutkimuksen näkökulmasta. Hiiliviljelyyn liittyy kuitenkin paljon potentiaalia niin ilmaston, luonnon monimonimuotoisuuden kuin toimeentulon näkökulmasta. **Kannatamme kaikkia toimenpiteitä, jotka edistävät hiiliviljelyä. Hiiliviljelyyn on tarvetta satsata laaja-alaisesti niin t&k-tuilla ja kokeiluilla että säädöskehityksen kautta (kansallinen ja EU).**

Toimenpiteeseen 7.7. esitämme, että kierrätysravinne- ja maanparannusaineet otetaan yhdeksi pilotiksi.

Tiekartat (toimenpiteet 7.11.6)

Arviomme mukaan sektorikohtaiset toimet, kuten suunnitelmassa mainitut sektoreiden ilmastotiekartat ovat äärimmäisen tärkeitä. Ne on valmisteltu laajassa yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa ja niissä on huomioitu hyvin tekniikan tuomat mahdollisuudet ja rajoitukset. **Kannatamme, että myös jatkossa toimialojen ilmastotiekarttatyöllä on suuri painoarvo kansallisista päästövähennystoimista päätettäessä niin pk-, taajanjako kuin maankäyttösektoreilla.**

Arviomme mukaan toimia ravinteiden kierrätyksen lisäämiseksi voitaisiin edelleen lisätä sekä KAISU:ssa ja MISU:ssa, mikä toisi lisäpäästösäästöjä maatalouden ja maankäyttösektorin lisäksi myös liikennesektorilla, jos kierrätyksen yhteydessä tuotetaan myös liikennebiokaasua.

Maatalous

Joulukuussa 2021 hallitus asetti tavoitteeksi vähentää maatalouden päästöjä 29 %:lla 2035 mennessä verrattuna vuoteen 2019. Arviomme mukaan tavoitteen asettaminen tuo kauan kaivattua konkretiaa ja jämäkkyyttä maatalouden päästövähennystoimille. Maankäyttösektorilla on tavoitteen saavuttamisessa tärkeä rooli, mihin MISU tuo kaivattua selkeytystä ja jämäkkyyttä.

Maataloutta koskevat toimia on esitetty sekä KAISU:ssa että MISU:ssa. KAISU:ssa todetaan, että maataloudessa päästövähennystoimia tehdään erityisesti Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tarjoamalla toimenpiteillä. YMP:n uudistaminen seuraavalle rahoituskaudelle 2023–2027 on parhaillaan käynnissä ja tässä yhteydessä YMP:ssä olevia maatalouden päästövähennystoimia on tarkasteltu uudelleen. Arviomme mukaan YMP on erittäin tärkeä maatalouden päästövähennysten toteuttamiseksi. Vielä on kuitenkin liian varhaista nähdä, mikä on uuden YMP:n vaikuttavuus todellisuudessa. Euroopan komissio esitti palautteessa lisätoimia ravinteiden kierrätyksen ja biokaasun lisäämiseksi. Arviomme mukaan kansalliset toimet lisäävät ainoastaan jonkun verran kannusteita ravinteiden kierrätykseen, vielä on kuitenkin vaikea arvioida vaikuttavuutta.

Määrätietoisien ilmastotyön varmistamiseksi esitämme uutena toimenpiteenä, että Suomi osallistuu proaktiivisesti maatalouden seuraavan rahoituskehityksen uudistustyöhön (ns. beyond CAP27).

Lisätiedot

Anna Virolainen-Hynnä

Toiminnanjohtaja, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry

Eteläranta 10, 00131 Helsinki, Finland +358 400 987 805 | anna.virolainen-hynna@biokierto.fi